

Forslag til lov

om beskæftigelse af ufaglærte arbejdere ved arbejde, der i henhold til overenskomst, aftale eller igennem bindende coutume er forbeholdt faglærte arbejdere.

(Fremsat den 13. november 1953 af *Henry Christensen, Erik Eriksen, Ole Bjørn Kraft, Aksel Møller, Sønderup og Poul Sørensen*).

§ 1.

I det omfang, der ikke senest 1. maj 1954 mellem de respektive organisationer er truffet overenskomst i overensstemmelse med § 2 om, på hvilke betingelser i en oplærings-tid og i tiden efter oplæringen, ufaglærte har adgang til at udføre fagarbejde, når der ikke er fornøden faglært arbejdskraft, vil sådanne bestemmelser være at fastsætte af det i § 3 omhandlede nævn.

§ 2.

En efter § 1 truffet overenskomst eller i mangel heraf en kendelse afsagt af det i § 3 nedsatte nævn skal indeholde bestemmelse om følgende:

- a. En timeløn i oplærings-tiden.
- b. Overgang til aflønning efter samme regler som for faglærte arbejdere.
- c. Om fornødent om deling af akkorder.
- d. Om, hvorledes det fastslås, hvornår der er mangel på faglært arbejdskraft.
- e. Om, at dersom det ved en undersøgelse af antallet af lærlinge i et fag i forhold til de faglærte og oplærte ufaglærte viser sig, at der ikke uddannes et tilstrækkeligt antal faglærte til at vedligeholde faget, skal der af en af hovedorganisationerne for arbejdsgivere eller arbejdere eller af økonomi- og arbejdsministeren kunne kræves, at overenskomster eller aftaler om begrænsning i antallet af lærlinge bortfalder.

§ 3.

Til at træffe afgørelse i de tilfælde, hvor de respektive organisationer ikke opnår

enighed om de i § 2 nævnte bestemmelser inden 1. maj 1954, skal der umiddelbart efter denne lovs ikrafttræden af økonomi- og arbejdsministeren oprettes et nævn. Efter indstilling af hovedorganisationerne udnævner økonomi- og arbejdsministeren 3 repræsentanter for hver af hovedorganisationerne, henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund i Danmark til medlemmer af nævnet samt en stedfortræder for hvert medlem.

1. Ved behandling af de i § 2 nævnte forhold ledes nævnet af et formandsskab, bestående af 3 af kongen udnævnte medlemmer; samtidig med udnævnelsen af disse medlemmer udnævnes der af kongen 3 stedfortrædere for medlemmerne. Udnævnelsen af formandsskabets medlemmer og stedfortrædere, der alle skal have indsigt i økonomiske og sociale forhold, og af hvilke ingen må repræsentere arbejdsgiver- eller arbejderinteresse, har gyldighed til lovens udløb.

2. Ved behandling af sager vedrørende løn- og arbejdsvilkår for arbejdsgivere eller arbejdere, der ikke kan anses for tilstrækkeligt repræsenteret igennem de efter hovedorganisationernes indstilling valgte medlemmer, udtræder efter ministerens nærmere bestemmelse i det enkelte tilfælde henholdsvis 4 eller 2 af de nævnte medlemmer repræsenterende henholdsvis arbejdsgiver- og/eller arbejderinteresse, og der indtræder i stedet for de således udtrådte medlemmer efter økonomi- og arbejdsministerens nærmere bestemmelse som medlemmer henholdsvis 4 eller 2 repræsentanter for den eller de pågældende organisationer, der repræsen-

terer arbejdsgiveres eller arbejderes faglige interesse i det foreliggende område.

3. Nævnets beslutninger træffes ved stemmeflerhed indenfor nævnets medlemmer; forsåvidt der ved afstemningen ikke kan opnås flertal for sagens afgørelse, træffer formandsskabet afgørelsen.

4. Nævnets sekretær udnævnes af økonomi- og arbejdsministeren efter nævnets indstilling.

5. Økonomi- og arbejdsministeren er bemyndiget til at fastsætte de nærmere regler for nævnets forretningsgang.

§ 4.

Hovedorganisationerne for arbejdsgivere og arbejdere skal senest 1. maj 1954 meddele økonomi- og arbejdsministeren, hvilke fag der mangler de i § 2 nævnte bestemmelser. Økonomi- og arbejdsministeren indbringer derefter omgående disse sager for nævnet.

Forsåvidt ministeren finder, at de i § 2 nævnte bestemmelser for tiden ikke er på-

krævet i et fag, kan han — under forudsætning af hovedorganisationernes tiltræden — undlade at indbringe sagen for nævnet.

Ministeren angiver overfor nævnet rækkefølgen, hvori sagerne skal optages.

Ved fastsættelse af rækkefølgen skal der tages hensyn til, hvor behovet for de i § 3 nævnte bestemmelser udfra et samfundsmæssigt hensyn må anses for at være størst. Bestemmelse om undladelse af indbringelse af sager for nævnet og rækkefølgen, hvori sagerne skal behandles, skal meddeles folketinget.

§ 5.

Denne lov har gyldighed indtil 1. maj 1955.

Dog skal sager, der ved tidspunktet for lovens udløb er indbragt for nævnet, men endnu ikke færdigbehandlet, desuagtet gøres færdige af nævnet i overensstemmelse med de iøvrigt i loven gældende regler.

Bemærkninger til lovforslaget.

Baggrunden for lovforslaget er at finde i den omstændighed, at der igennem de sidste 20 år på forskellige områder er opstået et misforhold mellem faglært og ufaglært arbejdskraft. Samtidig med at der er mangel på arbejdskraft blandt faglærte arbejdere, findes der arbejdsløshed blandt de ufaglærte. Ikke mindst har dette gjort sig gældende indenfor boligbyggeriet.

Indenfor denne vigtige del af produktionen har der igennem de senere år netop ikke været tilstrækkelig faglig arbejdskraft til rådighed for opførelse af et tilstrækkeligt antal boliger og til at tage fat på opgaven med sanering af de samfundsmæssigt set usunde boliger i mange bydele. Denne mangel på arbejdskraft har også sin andel af ansvaret for, at boligerne ikke gennemsnitlig har fået en sådan størrelse, at 2-værelses-systemet kunne undgå at få en altfor urimelig udbredelse.

Lige så samfundsvigtigt er det også, at man ikke vil kunne undgå en betydelig arbejdsløshed iblandt ufaglærte, så længe der ikke er et rigtigt forhold mellem dem, der udfører fagarbejde, og dem, der udfører ufaglært arbejde.

Der er derfor en meget stærk begrundelse for, at der søges truffet sådanne bestemmelser, at den

uligevægt, der igennem de sidste 20 år er opstået mellem faglært og ufaglært arbejdskraft, nu fjernes. Både menneskelige og samfundsmæssige grunde taler herfor.

Lovforslagets bestemmelser har da netop det formål at fjerne denne uligevægt og at skabe den fornødne adgang for ufaglærte arbejdere til at kunne udføre fagarbejde.

ad § 1.

Der er her sat en frist til 1. maj 1954, til hvilken der gives arbejdsgivere og arbejdere mulighed for selv at søge den stillede opgave løst.

Forslagsstillerne lægger afgørende vægt på, at denne frist gives og udnyttes, og må derfor ønske en hurtig behandling af dette lovforslag i folketinget, fordi man står umiddelbart foran overenskomstforhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter.

Forslagsstillerne erkender, at det er et ganske overordentlig vanskeligt område at gribe ind i, og at de to parter i overenskomstforhandlingerne er dem, der bedst har forudsætninger for at bringe sagen til en god løsning, men da det ikke alene er et spørgsmål om forholdene mellem arbejdsmarkedets partnere, men også et betyde-

F. t. l. om beskæftigelse af ufaglærte arbejdere m. v.

ligt samfundsmæssigt spørgsmål, finder vi det berettiget og nødvendigt at fastsætte en tidsfrist, inden hvilken parterne skal have truffet fornøden overenskomst, og i mangel af en sådan overenskomst at lade et nævn fastsætte de fornødne bestemmelser.

ad § 2.

Det er nødvendigt at nævne, hvad overenskomsterne skal indeholde. Dette er sket under punkterne a, b, c, d, e.

I punkt a bestemmes, at der skal fastsættes en timeløn i oplæringstiden.

Det er ikke forslagsstillernes mening, at man hermed skal prøve på at skabe en egentlig forbundterordning, men blot at fastslå en timebetaling, efter hvilken man kan aflønne dette fagarbejde, for så vidt det udføres af ufaglærte i en oplæringstid. Der skal ikke regnes med, at det er arbejdsløse, der skal til det omhandlede arbejde, men at den senere højere faglærte fortjeneste skal få de bedst kvalificerede ufaglærte arbejdere til at søge arbejdet.

Af punkt b vil det fremgå, at det ikke er hensigten med dette lovforslag at påvirke lønniveauet for de pågældende arter af arbejde, idet de ufaglærte, der går ind til dette arbejde, skal ende med at have samme aflønningsregler og dermed samme fortjenstmuligheder som de faglærte.

Der er altså med dette lovforslag ikke tænkt på at tage stilling til grænsen imellem, hvad der er faglært arbejde, og hvad der ikke er faglært arbejde, men alene at fjerne den underforsyning, der er af arbejdere, der kan udføre arbejdet indenfor visse fag.

Spørgsmålet om, hvorvidt der findes arbejde, som faglærte i praksis nu har eneret på, men som i al almindelighed burde frigives til ufaglærte, berøres ikke af nærværende lovforslag, altså f. eks. ikke, hvilke arbejder ved det utraditionelle byggeri de faglærte og de ufaglærte skal udføre.

Under punkt c er det fastslået, at der om nødvendigt skal finde en deling sted af betalingen for de forskellige arbejdsprocesser. Begrundelsen herfor er, at det ofte er således, at flere dele af et arbejde er samlet under en fælles betaling. En sådan samlet betaling må deles, hvis arbejdet skal deles mellem faglærte og oplærte arbejdere.

Under punkt d siges det, at der må sættes bestemmelser om, hvornår der skal være adgang for ufaglærte til at udføre fagarbejde.

Det vil antagelig volde vanskeligheder at for-

mulere de nødvendige regler på dette område, og netop fordi det er vanskeligt, vil det være rigtigt, at lade parterne selv finde frem til de fornødne grænser. For så vidt dette ikke sker, men sagen skal afgøres ved nævnet, vil det ud fra et samfundsmæssigt synspunkt være rimeligt at sætte grænsen i forhold til den gennemsnitlige arbejdsløshed, der samlet findes i landet, for mænd i de tilfælde, hvor arbejdet almindeligvis udføres af mænd, og for kvinder i de tilfælde, hvor arbejdet normalt udføres af kvinder, idet man formentlig hermed vil opnå at få det rigtige forhold imellem de forskellige faggrupper, der må være en forudsætning for fuld beskæftigelse.

Punkt e. Her gives der mulighed for at fjerne overenskomster eller aftaler, der begrænser antallet af lærlinge i faget.

Forslagsstillerne lægger stor vægt på, at man fortsat opretholder lærlingeforholdet ved uddannelse af arbejdere til de forskellige fag. For det første er det utvivlsomt en stor fordel for de unge at lære et fag rent menneskeligt og udviklingsmæssigt, men dernæst må man forudsætte, at arbejdet får en højere kvalitet, når det udføres af mennesker, der har lært faget, end hvis det skal udføres af ufaglærte. Nærværende lovforslag sigter altså ikke på at ændre det traditionelle i oplæring af arbejdskraft her i landet — tværtimod, men alene at fremskaffe det rigtige forhold mellem den arbejdskraft, der er til rådighed i de forskellige fag, for dermed at opnå mulighederne for fuld beskæftigelse og komme bort fra det meget uheldige forhold, at vi her i landet altid har en betydelig arbejdsløshed af ufaglærte, selvom der mangler arbejdskraft på andre områder.

ad § 3.

Bestemmelserne her svarer til den tidligere lov om arbejdsforhold nr. 478 af 14. september 1940 med de nødvendige ændringer, fordi denne lov kun behøver at omfatte organiserede områder.

ad § 4.

Denne giver mulighed for, at der undlades at træffe de i dette lovforslag nævnte bestemmelser indenfor faget, hvor dette ikke kan anses for særlig påkrævet, men sikrer, at folketinget, der gennemfører denne lov, bliver gjort bekendt med, i hvilke fag sagen fremmes mest muligt, og i hvilke fag man undlader at træffe bestemmelserne, for hermed at sikre, at det ønskede mål nås i overensstemmelse med folketingets hensigt.